

ZonMw-evaluatietraject 'Versnellers in de ggz'

Jasper Nuijen en Jenny Boumans

 **Trimbos
instituut**

Netherlands Institute of
Mental Health and Addiction

Wachttijden in de ggz

- Retrospectieve instroomgegevens aug.-sep. 2025:

	Sggz	Basis-ggz
Intakegesprek gehad	47.000 → 61% >4 wkn.	7.500 → 64% >4 wkn.
Behandeling gehad	40.000 → 33% >10 wkn.	6.500 → 27% >10 wkn.

Bron: [zichtopzorgaanbieders](#)

- 4 peilmomenten** (jan.-feb.'24; aug.-sep.'24; jan.-feb.'25; aug.-sep.'25) hebben in **sggz 8 hoofddiagnosegroepen** consistent een **gem. totale wachttijd ≥20 wkn.:**
 - Eetstoornissen, neurobiologische ontwikkelingsstoornissen, obsessief-compulsieve stoornissen, persoonlijkheidsstoornissen, trauma, angststoornissen, bipolaire stemmingsstoornissen & restgroep
- Experts: mensen met complexe problemen wachten het langst

Wachttijden in de ggz: impact

- Verergering van klachten
 - Demotivering om nog in behandeling te gaan
 - Hogere kans op behandeluitval & op langere en intensievere behandeling
 - Kleinere kans op (behouden van) betaald werk
-
- Psychische problematiek bij naasten
 - Verhoogde werkdruk bij huisartsen en POH's-ggz → 'overbruggingszorg'
 - Verhoogde werkdruk bij ggz-professionals → 'overbruggingszorg' binnen de ggz

Wachttijden in de ggz

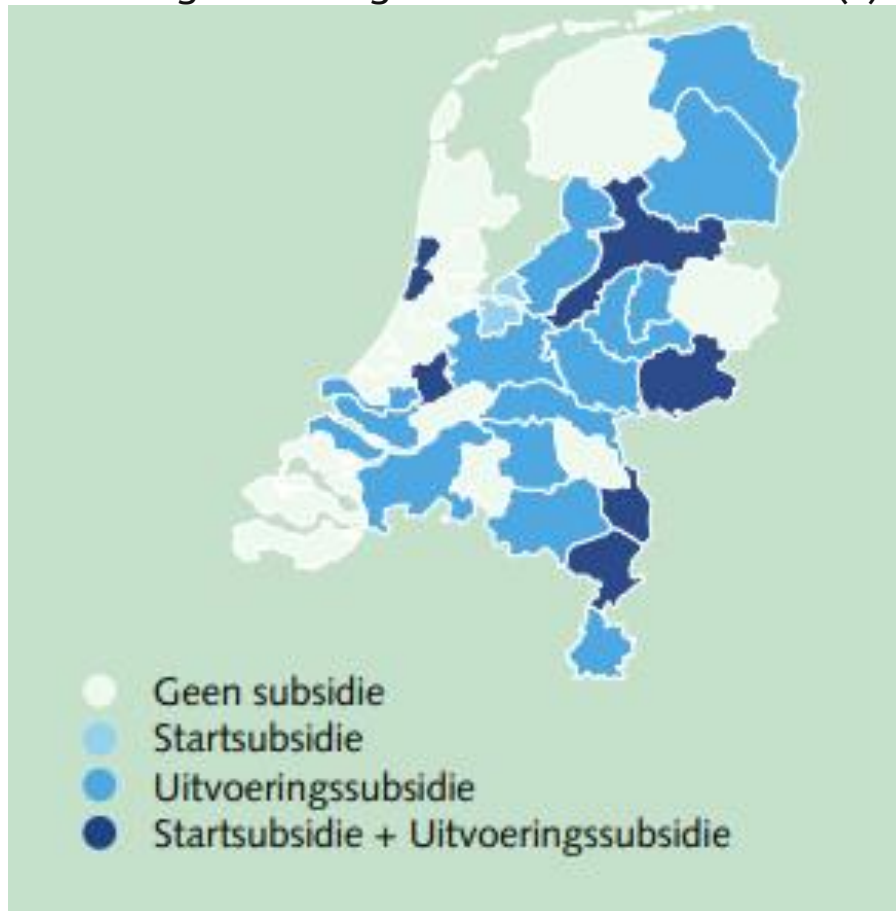
- Meervoudige oorzaken / ‘veelkoppig monster’
 - Verslechtering mentale gezondheid → meer zorggebruik
 - Mechanismen in financiering en organisatie ggz

- Beleid:
 - Belangrijke oplossingsrichting: betere samenwerking ggz, huisartsenzorg & sociaal domein
 - IZA en AZWA: in elke regio Mentaal gezondheidsnetwerk → (door)ontwikkeling volop gaande

ZonMw-programma 'Versnellers in de ggz' (2022-2025)

- Verbeteren v.d. regionale domeinoverstijgende samenwerking in aanpak wachttijden in de ggz, ondersteund door een onafhankelijke versneller
 - ➔ Versnellers-aanpakken = 'voorlopers' Mentale gezondheidsnetwerken
 - ➔ 21 regio's met gehonoreerde subsidie(s)

* Startsubsidie: max. looptijd 9 mnd.; & uitvoeringssubsidie: max. looptijd 15 mnd.

Evaluatietraject 'Versnellers in de ggz' (aug. '23- mrt. '26)

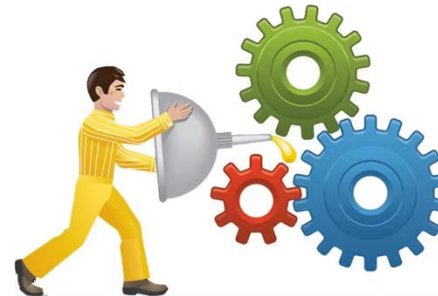

Doel

Identificeren van (mogelijk) werkzame elementen in de Versnellers-aanpakken wachttijden in de ggz; en factoren die hun werkzaamheid bevorderen / belemmeren

➔ Aanbevelingen doen voor een goed werkende regionale wachttijdenaanpak

- Bijzondere aandacht voor:
 - Inzet versnellers
 - Domeinoverstijgende samenwerking

Aanpak evaluatietraject

- Ontwikkeling overkoepelende verandertheorie van alle regionale Versnellers-aanpakken (n=21)
- Kernonderdeel: begeleide zelfevaluatie: gesprekken met elke regio
 - Startgesprekken: Wat zijn de beoogde doelen v.d. Versnellers-aanpak?
 - Vervolggesprekken: In hoeverre zijn deze doelen bereikt? Wat werkte wel en niet? Beïnvloedende factoren?
- Verdiepende evaluatie (interviews & documentenanalyse) van 2 veelgebruikte samenwerkingsmechanismen:
 - Het verkennend gesprek (VG)
 - Het domeinoverstijgend casusoverleg (DOCO)
- Literatuurinventarisatie: bredere context wachttijdenproblematiek

Impact

Toegankelijke en goede ggz met korte wachttijden, voor wie dat nodig heeft

Meer grip op in-, door- en uitstroom in de ggz

Meer structurele en duurzame domeinoverstijgende samenwerking

Professionals zijn beter in staat (gesteld) om kwalitatief goede zorg en ondersteuning te bieden

Personen met psychische problemen herstellen beter, hebben een hogere kwaliteit van leven, en ervaren meer eigen regie

Ceiling of accountability

Effecten

Minder en gerichtere verwijzingen naar de ggz

86%

Meer werkplezier en minder werkdruk

62%

Meer positieve gezondheid en herstelondersteuning

71%

Tijdigere zorg en ondersteuning aansluitend op hulpvraag

100%

Snellere door- en uitstroom in de ggz

38%

Partijen* en professionals uit verschillende domeinen werken beter samen

100%

Mechanismen

Bekender maken en uitbreiden aanbod

52%

Sturingsinformatie en tools

52%

Brede triage

Brede triage (n=12)

Verkennd gesprek

100%

Matchen vraag en aanbod

Matchen vraag en aanbod (n=15)

Optimaliseren overlegtafel (domeinoverstijgend)

87%

Consultatie

43%

Sturingsinformatie en tools

5%

Samenwerkingsafspraken en domeinoverstijgend overleg

10%

Door- en uitstroom-model

10%

Outputs

Plan van aanpak

Passende structuur (bestuurlijk en operationeel)

Vertrouwen, urgentiebesef en bereidheid bij alle partijen*

Activiteiten versneller

Inventariseren probleemgebieden en oplossingsrichtingen

Verbinden van partijen*

Inspireren en activeren

Procesbegeleiding en -bewaking

*O.a. ggz-aanbieders, huisartsenorganisaties, gemeenten, welzijnsorganisaties, aanbieders sociaal domein, cliëntorganisaties, zelfregie- en herstelinitiatieven, zorgverzekeraars

Kernbevindingen

- De Versnellers-aanpakken legden in korte tijd een stevig fundament voor een nieuwe manier van kijken en samenwerken rond wachttijden in de ggz. Tegelijkertijd is duidelijk geworden wat belangrijke voorwaarden zijn voor realisatie van succesvolle domeinoverstijgende samenwerking.
 - 4 aanbevelingen m.b.t. voorwaarden

- Het bereik en de invulling van domeinoverstijgend samenwerken binnen de Versnellers-aanpakken kunnen als betrekkelijk smal worden beschouwd.
 - 3 aanbevelingen voor bredere scope & invulling om impact te vergroten

- Door hun pionierskarakter en bescheiden schaalgrootte hebben de Versnellers-projecten ten dele onderzoek kunnen doen naar de impact van betere domeinoverstijgende samenwerking. Hierdoor is nog onvoldoende bekend wat de daadwerkelijke effecten zijn voor hulpvragers, professionals en wachttijden
 - 2 aanbevelingen voor monitoring & evaluatie

Aanbevelingen (I):

Voorwaarden succesvolle domeinoverstijgende samenwerking

1. Blijf bij de inrichting en uitrol van Mentale gezondheidsnetwerken investeren in relationele infrastructuur en borg een onafhankelijke procesregisseur.
2. Benut de reeds opgebouwde regionale kennis, behoud regionale en lokale experimenteerruimte en stimuleer uitwisseling tussen regio's.
3. Versterk de inhoudelijke invulling van domeinoverstijgende samenwerking door de kennis van direct betrokkenen structureel en continu te benutten.
4. Pak de structurele belemmeringen voor domeinoverstijgende samenwerking aan en creëer de randvoorwaarden voor opschaling.

Aanbevelingen (II): Bredere scope & invulling domeinoverstijgende samenwerking

5. Zet ook in op domeinoverstijgende samenwerking rond door- en uitstroom
6. Veranker integraal werken in interne werkwijzen en zorg ervoor dat nieuwe werkwijzen een samenhangend pakket vormen met het bestaande aanbod.
7. Stimuleer het relationele- en herstelondersteunende potentieel van domeinoverstijgende mechanismen.

Aanbevelingen (III): Monitoring & evaluatie impact domeinoverstijgende samenwerking

8. Voorzie in de continue beschikbaarheid van volledige, betrouwbare en actuele informatie over wachttijden en het beschikbare aanbod van zorg en Vondersteuning in een regio
9. Richt monitoring en evaluatie van de Mentale gezondheidsnetwerken zo in dat ervaringen en uitkomsten van professionals, maar bovenal van hulpvragers, leidend zijn.

10^e aanbeveling

Erken dat er geen enkelvoudige oplossing bestaat voor de wachttijdenproblematiek in de ggz.

Producten evaluatietraject

- Eindrapport: kernbevindingen, conclusies en aanbevelingen
- 4 achtergrondrapporten

Zie Trimbos-pagina: [Versnellers in de ggz – Trimbos-instituut](#)

Contact:

- Jasper Nuijen: jnuijen@trimbos.nl
- Jenny Boumans: jboumans@trimbos.nl

